

BÖLÜM 5

Bebeklik Döneminde Fiziksel ve Bilişsel Gelişim

Elif İpek GÜNEY¹
Demet GÜLALDI²

GİRİŞ

Bebeklik; yaşam boyu gelişim döneminin içinde yer alan, gelişimin ve değişimin oldukça hızlı olduğu ve doğum anından itibaren ilk iki yaşı kapsayan dönemdir (Bee ve Boyd, 2019; Berk, 2018). Bu dönemde bebek, ebeveynleriyle sağlıklı bir bağlanma yoluyla dış dünyaya açılır, duyuşsal ve motor becerileriyle çevresini keşfeder. Süreç böyle devam ederken, temel becerileri kazanır ve hayata uyum sağlar. Başta refleksler yolu ile hayatta kalan bebek artık istemli ancak ilkel şekilde hareket etmeye ve çevresini tanımaya başlar ve zaman içinde temel hareketleri yapabilecek duruma gelir. Bu dönemde gelişim alanları oldukça hızlı şekilde ilerler. Fiziksel büyümenin de hızlı olduğu bu dönemde bilişsel alanda da önemli gelişimler meydana gelir. Yenidoğan döneminde 50 - 55 cm boy uzunluğu ve 2500 – 3500 gram ağırlığında olan bebeğin iki yılın sonunda boy ve kilosu hızla artar, Baş çevresi ise 35 cm olarak doğan bir bebeğin iki yıl sonunda 48/50 cm'e ulaşır (Bee ve Boyd, 2019; Berk, 2018). Bebeklerdeki boy, kilo ve baş çevresi gelişim takibi için percentil eğrileri kullanılır. Bebeklerin fiziksel ve motor gelişiminde cephalo-caudal ve proksimal ilkeleri hakimdir. Bunlar gelişimin baştan ayağa merkezden uca ilkeleridir ve gelişim bu yönde ilerler. Bebeklerin fiziksel gelişimleri bunlarla sınırlı değildir. Kas ve kemik gelişimleri de hızla ilerler. Bu ilerleyiş fiziksel ve motor becerilerin gelişiminde önemli rol oynar. Beynin frontal lobu bu dönemde gelişimini tamamlamadığından dolayı yapabildikleri sınırlıdır. Daha ziyade refleksler ve duyu-motor becerilerle hayata tutunurlar. İki yılın sonunda beyin gelişiminde de ilerleme olur ve duyu motor deneyimler yoluyla sinaptik bağlantılar güçlenerek konuşma, yürüme, anlama gibi becerileri yapabilecek konuma gelir. Bebekler-

¹ Öğr. Gör. Üsküdar Üniversitesi, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü,
ORCID iD: 0000-0001-5464-3915

² Dr. Öğr. Üyesi, Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü,
ORCID iD: 0000-0002-8971-9737

KAYNAKLAR

- Aral, N., Gürsoy, F., & Köksal Akyol, A. (2018). Çocuk gelişimi (2. basım). Vize Yayıncılık.
- Bayhan, P., & Artan, İ. (2019). Çocuk gelişimi (10. basım). Morpa Yayınları.
- Bee, H., & Boyd, D. (2019). Çocuk gelişimi psikolojisi (D. M. Siyez, Çev. Ed.). Kaknüs Yayınları. (Orijinal eser 2016'da yayımlandı)
- Berk, L. E. (2018). Bebekler ve çocuklar: Doğum öncesinden orta çocukluğa (N. Aral, Çev. Ed.). Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinal eser 2015'te yayımlandı)
- Crowley, K. (2020). Çocuk gelişimi: Pratik bir başlangıç (Ş. Ceylan, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çelik, P., & Konuk, Z. Ü. (2023). Bebeklerde Gelişimi Olumsuz Etkileyen Risk Faktörleri. *Türkiye Klinikleri Developmental Pediatrics-Special Topics*, 1(1), 5-10.
- Çimen, M. (2023). Fiziksel gelişim. Eğitimin kavramsal temelleri-8: Eğitim psikolojisi (1. baskı) içinde, 55-80.
- Ergül, C., Sarıca, A. D., & Akoğlu, G. (2016). Etkileşimli kitap okuma: dil ve erken okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde etkili bir yöntem. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 17(02), 193-206.
- Feldman, R. S. (2020). Gelişim psikolojisi: Yaşam boyu gelişim (Çev. B. Onur). Nobel Yayıncılık.
- Gander, M. J., & Gardiner, H. W. (2015). Çocuk ve ergen gelişimi (B. Onur, Çev. Ed.). İmge Kitabevi. (Orijinal eser 2001'de yayımlandı)
- Glover, V. (2014). Maternal depression, anxiety and stress during pregnancy and child outcome: What needs to be done. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 28(1), 25-35. <https://doi.org/10.1016/j.bpobgyn.2013.08.017>
- Noğay, N. H. (2012). Beslenmenin beyin gelişimi üzerindeki etkisi. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 2(2), 42-45.
- Özmen, D. (2013). 5-6 yaş grubu çocukların akran ilişkilerinin sosyal problem çözme becerisi açısından incelenmesi.
- Papalia, D. E., & Martorell, G. (2019). A child's world: Infancy through adolescence (13th ed.). McGraw-Hill Education.
- Plomin, R., & von Stumm, S. (2018). The new genetics of intelligence. *Nature Reviews Genetics*, 19(3), 148-159. <https://doi.org/10.1038/nrg.2017.104>
- Santrock, J. W. (2016). Çocuk gelişimi (G. Yüksel, Çev. Ed.). Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinal eser 2014'te yayımlandı)
- Senemoğlu, N. (2018). Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya (25. basım). Anı Yayıncılık.
- Şahin, V. (2013). Bebeklerde fiziksel gelişim ve beyin gelişimi. In *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Trawick-Smith, J. (2018). Erken çocuklukta gelişim: Çok kültürlü bir bakış açısı (Çev. B. Akman). Nobel Yayıncılık.
- Ürünibrahimoğlu, M., & Göçer, V. (2022). Piaget, Bruner Ve Vygotsky: Hayatları, Eserleri Ve Bilişsel Gelişim Kuramları. *Usbilim Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 18-36.
- Yavuzer, H. (2017). Çocuk psikolojisi: Çocuk ve gençlik psikolojisi üzerine bir inceleme (40. basım). Remzi Kitabevi.